

***HİZMET İÇİ EĞİTİM
PROGRAMLARININ
HAZIRLANMASI (PROGRAMIN
ÖĞRETİM SÜREÇLERİNİN
SEÇİMİ***

***H.SUNAY
A.Ü. Spor Bilimleri Fakültesi***

PROGRAMIN ÖĞRETİM SÜREÇLERİNİN SEÇİMİ

- Hizmet içi eğitim programların **“öğretim süreçlerinin” boyutu** çok kapsamlıdır.
- **1.Derslerde kullanılacak yöntemler**
- **2.Programın zamanı ve süresi**
- **3.Programların düzenleme biçimi**
- **4.Günlük ders çizelgelerinin hazırlanması**
- **5.Sınıf mevcudu**
- **6.Derse devamın kontrolü**
- **7.Kullanılacak görsel işitsel araçlar**

1.Derslerde kullanılacak yöntemler(1)

- 1.Yetişkinlere yönelik programların teori ve uygulamaya dönük olması önemlidir
- 2.Yöntemlerde iletişim tek ya da çift yönlü olmayıp, **öğretici-öğrenici-öğrenici** arasında çok yönlüdür
- 3.Bu programlarda çoğunlukla **“DEMOKRATİK YÖNTEM”** olarak tanınan “ÖĞRENİCİNİN KATILIMI” söz konusu olan yöntemler kullanılmalıdır.

1.Derslerde kullanılacak yöntemler (2)

- HİE kullanılacak yöntemler;
- 1.Anlatım (Konferans) yöntemi;
- Pasif dinleme
- Bilgilerin öğretici tarafından otokratik bir şekilde verilmesi
- Zaman kısıtlılığı
- Öğrenci grubunun kalabalıklığı
- Katılımcıların konu hakkında hiç bilgileri olmayışı.

1.Derslerde kullanılacak yöntemler (3)

- 2.Soru cevap yöntemi;
- Öğreticinin önceden formüle ettiği **küçük soruların öğrenciler tarafından cevaplandırılması**
- Bu yöntemde **iyi soru hazırlama ve iyi soru sorma tekniğini bilmek önemlidir.**
- Öğrencilerin **düşünmelerine imkan verilmelidir.**

1.Derslerde kullanılacak yöntemler (4)

- 3.Problem çözme yöntemi;
- Öğreticinin bir konuyu problem gibi getirmesine dayanan bir yöntemdir.
- Öğrenciler problemi çözmede heyecan duyarlarsa bu yöntem başarılı olabilir. Aksi halde zaman kaybı olabilir.
- Zihinsel fonksiyonların yoğun kullanıldığı yöntemdir.

1.Derslerde kullanılacak yöntemler (5)

- 4.Gösteri (Demonstrasyon) yöntemi;
- Öğreticinin öğrencilerin önünde bir şeyin nasıl yapılacağını göstermek ya da bir prensibi açıklamak için uyguladığı yöntemdir.
- Görsel ve işitsel iletişim kullanılır.
- Öğrenci bu yöntem ile bir şeyin en uygun biçimde ustaca nasıl başarılacağını görür.

1.Derslerde kullanılacak yöntemler (6)

- *5.Gözlem gezisi yöntemi;*
- *Öğrencilere gerçeği yerinde görme imkanı veren bir yöntemdir.*
- *Bir fabrikanın çalışmasını, bir spor müsabakasını gerçek ortamda görürler.*
- *Ancak iyi organize edilmelidir. Yoksa bir yararı olmaz. Zaman kaybına neden olabilir.*

1.Derslerde kullanılacak yöntemler (7)

- *6.Rol oynama yöntemi;*
- *Bir durumun, fikrin ya da olayın öğrenciler önünde dramatize edilmesidir.*
- *Dinlemek ve tartışmak yerine olayın nasıl olduğunu izlerler.*
- *Konunun uygun ve zamanın kısıtlı olmadığı durumlarda oldukça etkilidir.*

1.Derslerde kullanılacak yöntemler (8)

- **7.Örnek olay incelemesi;**
- Öğrencilerin **sorunlu bir olaya aktif katılımını gerektiren** bir yöntemdir.
- Sorunlu olay **gerçek ya da hayali** olabilir
- Öğrenciler bu yöntemde **tartışarak öğrenme imkanına kavuşurlar**
- Yöntemin başarısı, **olayın ayrıntısını bilen bir liderin derste bulunmasına** bağlıdır.
- Bu öğreticinin kendisi ya da bir başka yetkili olabilir.

1.Derslerde kullanılacak yöntemler (9)

- 8.Büyük grup tartışması;
- Öğretici konuyu **tüm sınıfın katıldığı** bir tartışma ortamında işler.
- Gruplara ayrılan öğrenciler, konuyu bölüşüp **ön hazırlık** yaparak sunarlar.
- **Yönetici genellikle öğreticidir. Ancak dışardan bir uzmanda tartışmaları yönetebilir.**

1.Derslerde kullanılacak yöntemler (10)

- 9.Münazara yöntemi;
- Öğrencilerden **bir konunun lehinde ve aleyhinde konuşmak** üzere iki grup oluşturulur.
- Öğrenciler **kendilerine verilen süre içinde savundukları görüşü haklı çıkartmaya** uğraşırlar.
- Diğerleri ise **bu görüşü çürütmeye uğraşırlar.**
- İkna eden grup kazandığı için fazla bilimsel bir yöntem değildir.

1.Derslerde kullanılacak yöntemler (11)

- *10.Panel (Açık oturum, yuvarlak masa toplantısı);*
- *Oluşturulan bir grup belirli bir konuda konuşurlar.*
- *Bir kişinin başkanlık yaptığı toplantıda her kişiye 2 ya da 3 kez konuşma fırsatı gelebilir.*
- *Konuşmacılar birbirlerine soru sorabildikleri gibi dinleyicilerde soru sorabilirler*

1.Derslerde kullanılacak yöntemler (12)

- 11.Forum;
- Forum genellikle panel ile aynıdır.
- Tek farkı, forumun sonunda çoğunluğun katıldığı bir karara varılmasıdır.
- Genellikle bu karar yazılı olarak üst makamlara iletilir.

1.Derslerde kullanılacak yöntemler (13)

- 12.Seminer;
- *Bir tez ya da yazılı bir çalışma üzerinde grupla tartışıldığı yöntem seminer denir.*
- *Tartışılacak yazılı materyal gruba önceden dağıtılır. **Katılımcılar oturuma eleştirileri** ile gelirler.*
- *Eleştirilerden yararlanılarak, rapora son şekli verilir*
- *Sonuçta kapsamlı ve istenen özellikte yazılı bir materyal ortaya çıkartılır.*

1.Derslerde kullanılacak yöntemler (14)

- 13.Vızıltı grupları;
- HİE gruplarında öğrencilerin hoşlandıkları yöntemlerden biridir.
- Bu yöntemde **serbest konuşmalar** ve **tartışmalar** yapılır.
- Vızıltı gruplarında **belli sayıda kişi belli sürelerde konuşurlar**
- Kısa süreli tartışma grupları olarak da bilinir.

1.Derslerde kullanılacak yöntemler (15)

- 14.Fikir tarama yöntemi;
- Kısa süreli tartışma grubu olarak bilinir.
- Öğrencilere belli bir konuda sesli düşünmeleri istenir. Önemli olan fikirlerin ortaya konması ve paylaşılmasıdır.
- İlginin toplanması açısından yararlıdır.
- Zamanın iyi kullanılması gerekir.
- Yetişkinler, **HİE çalışmalarında ilginç sorulara yanıt aramaktan hoşlanırlar.**

1.Derslerde kullanılacak yöntemler (16)

- Yukarıda belirtilen yöntemler içinde öğrenci merkezli olanların kullanımı aktiviteyi arttıracaktır
- Ancak bazı zorluklar bu tür yöntemleri kullanmayı sınırlayabilir;
- **1.Grup üyelerinin tartışmaya isteksiz olmaları**
- **2.Üyelerin tartışılan konu hakkında yeterli bilgilerinin olmayışı**
- **3.Grubu tartışılan konu içinde tutma zorluğudur.**

1.Derslerde kullanılacak yöntemler (17)

- Bu yöntemler dışında kalan ve özellikle hizmet içi eğitimde kullanılması önerilen değişik yaklaşımlar da vardır;
- **1.Benzetişim tekniği**
- **2.İş başında eğitim**
- Bu yöntemler özellikle HİE uygulamalarında sıkça kullanılır.

1.Derslerde kullanılacak yöntemler (18)

- Benzetişim (simülasyon) tekniği;
- Öğrenciyi gerçek ortamda gerçek araçlarla yetiřtirmenin güç, tehlikeli ve maliyetinin fazla olduğu bir gerçektir.
- Öğrenci, **benzer ortamlarda gerçek durumun baskısı olmaksızın** daha iyi öğrenebilir.
- Bu teknikle öğretimde
- Kişi tehlikeler konusunda bilinçli deđilse,
- Bazen beklenmeyen sorunların oluşabileceği gerçeğinden dolayı simülasyon tekniği kullanılır.

1.Derslerde kullanılacak yöntemler (19)

- İş başında eğitim;
- Özellikle **beceri gerektiren işlerde çalışan personelin işin gerektirdiği nitelikte yetiştirmek** amacıyla yaygın olarak kullanılır.
- Bu yöntemde benzetişim tekniği gibi herhangi bir model oluşturmaya gerek yoktur.
- Öğrenici gerçek ortamlarda masa başında, tezgahının başında öğrenir ya da geliştirir.
- Hatalar anında giderilebilir.

1.Derslerde kullanılacak yöntemler (20)

- **Etkili bir öğrenme yolu “YAŞAYARAK ÖĞRENME”**
- **Bir gün Napolyon düşman askerlerinden kaçarken, bir bakkal dükkânına girmiş. Bakkala hemen kendisini saklamasını emretmiş. Bakkal da Napolyon'u müsait bir yere saklayıp, biraz sonra gelen düşmanları da 'Az evvel biri koşarak şu tarafa kaçtı.' diye savuşturmuş. biraz sonra Napolyon'un muhafızları yetişmişler. Bakkal ömründe bir daha karşılaşamayacağı Napolyon'a sormuş: 'Efendim, af buyurun ama merak ettim, ölümle bu denli burun buruna gelmek nasıl bir duygu?'**

1.Derslerde kullanılacak yöntemler (21)

- **Napolyon birden öfkelenmiş. 'Sen kim oluyorsun da benimle böyle dalga geçercesine konuşabiliyorsun?' diye bağırmış. Hemen askerlerine, Adamcağızı kurşuna dizmelerini emretmiş. Askerler bakkalın gözünü bağlayıp, karşısına dizilmişler. Mermiler namlulara sürülmüş, artık 'ateş' emri verilecek... Adamcağız içinden Ah, ne yaptın sen? Şimdi ölüp gideceksin diye düşünürken,arkadan bir çift el uzanmış, gözündeki bağı açmış.Karşısında Napolyon varmış. Tek cümleyle cevaplamış Napolyon: **'İşte böyle bir duygu!'****

"Yaşayarak öğrenmek, bedeli en yüksek öğrenme biçimidir..."

2. Programın zamanı ve süresi (1)

- Her kurumun yıllık takviminde HİE programları belirtilmeli ve hangi zamanda, kaç kişi ile ve ne kadar süreyle olacağı belirtilmelidir.
- Bu takvim kurumun işlerinin “en az olduğu” bir zamanda yapılır.

2. Programın zamanı ve süresi (2)

- Programın zamanı; içeriği belirler,
- Yeniliği tanıtıcı ise, 3-5 gün olması yeterli olabilir.
- Bir hizmet içi eğitim programının 3 hafta olması idealdir. Ancak yapılan araştırmalar, “HİE programlarının 1 haftadan az 1 aydan fazla olmamasını” belirtmişlerdir.

3. Programların düzenleme biçimi (1)

- Personelin mümkün olduğunca işinden uzaklaştırmadan eğitmek önemlidir. Böylece **eğitilen personel aynı zamanda işinden soğumamış olacaktır.**
- Ayrıca personel gördüğünü anında uygulama fırsatı da bulabilir.

3. Programların düzenleme biçimi (2)

- HİE programları için “iş günü” üç tür düzenleme ile kullanılabilir;
- **1. Tam günlük programlar (full time);** kısa süreli programlar tam gün olabilir.
- **2. Yarım günlük programlar (part time);** İş gününün yansı eğitimde yansı ise iş yerinde geçer
- **3. Sandviç programlar (sandwich);** Günün iki bölümü iş bir bölümü eğitimle geçer.

3. Programların düzenleme biçimi (3)

- Sandviç programlar (sandwich);
- Düzenleme şekli;
- 8.30
- 10.30 - İŞ YA DA - EĞİTİM
- 11.00
- 14.00 - EĞİTİM - İŞ
- 15.30
- 17.30 - İŞ - EĞİTİM

4. Günlük ders çizelgesinin hazırlanması(1)

- HİE programlarında program süresince okutulacak derslerin **gün ve saatlere ayrılması** sonucunda elde edilen izelgeye **“GÜNLÜK DERS ÖZELGESİ”** denir.
- Yetişkinlere yönelik programlarda **yetişkinlerin “derslere bizzat katılarak” öğrenmeleri** esastır.

4. Günlük ders çizelgesinin hazırlanması(2)

- Dersler mümkün olduğunca **“BLOK SAATLER”** halinde olmalı
- Her blok saatin ardından kısa bir **“DİNLENME YA DA ÇAY ARASI”** verilmesi
- Öğle saatlerinin **“YEMEK SAATI”** olarak ayrılması yerinde olur.
- Hafta sonları, **“KÜLTÜREL VE ÇEVRE GEZİLERİ”** personelin eğlenmesine zemin hazırlamakta önemlidir.

5. Sınıf mevcudu

- Bu tür programlarda sınıf mevcudu; 20-25 geçmemelidir.
- Asıl ideal olan grup 5-7 kişiden oluşsa da ekonomik olmaz. Programın hazırlayıcısı burada yetkilidir.
- Sınıf ortamı gerçekçi ve öğrenmede yardımcı olacak biçimde donanımlı olmalıdır.

6. Derse devamın kontrolü

- Bu tür programlarda “GÖNÜLLÜLÜK” esastır. Çoğu kez program sonunda neler elde edeceğini bilmemek öğrencileri öğrenmeye karşı gönülsüz yapar.
- Örneğin; ders sonunda “SERTİFİKA YA DA ÖDÜLLENDİRME” yapılabilir.
- Bu nedenle programın önemini anlayan bir katılımcı derslerin tümüne devam etmelidir.
- Dersten izin, kurs yürütücüsü tarafından verilebilir.

6. Programda kullanılabilen görsel ve işitsel araçlar

- Eğitim öğretim ortamında öğrencilerin ne kadar çok duyusuna hitap edilirse o kadar etkili öğretim yapılmış olur.
- HİE de karmaşık işlemler basite indirgenerek anlatılır. Öğretim zevkli hale getirilir. Öğrencilerin öğrenme arzusu artırılır.
- Bunlar görsel ve işitsel araçların kullanımını akla getirir.
- Bu araçlar; Slaytlar, Fotoğraf, Resim ve benzeri materyaller, Bilgisayar gibi araçlar kullanılması öğretimde etkili ve önemlidir.

BAŐARILAR DİLERİM

H.SUNAY